

OBSAH

Souhrn/summary	11
Předmluva rektora Univerzity Karlovy	12
Předmluva děkana 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy	13
Etika rozhoduje o tom, zda věda přinese lidem dobro či zlo	14
Předmluva editorů	15

EDITACE LIDSKÉHO GENOMU – MŮŽEME TO, CO UMÍME? .. 17

1	Molekulární genetika a její zatím tušené etické problémy	19
1.1	Etické problémy související s editací genomu	23
2	Etika v postgenomickém světě	28
3	Jaká je budoucnost lidstva s editovaným genomem?	33
3.1	Hrozby plané a reálné	33
3.2	Poptávka a nabídka	35
3.3	Léčba versus vylepšení	36
3.4	Přísliby a úskalí genového vylepšení	38
3.5	Lidstvo geneticky rozdělené, nebo unifikované?	39
3.6	Budoucnost Evropy v geneticky vylepšeném světě	42
4	CRISPR – klíč k opravě lidské DNA	47
4.1	Historie CRISPR	47
4.2	CRISPR a medicína	49
5	Jak dlouho bude ještě platit článek 13 Oviedské deklarace?	
	Od genových terapií po systém CRISPR/Cas9	52
5.1	Genové terapie – gen sám se stává lékem	52
5.2	Historie genových terapií	52
5.3	Etické otázky genových terapií – článek 13	56
5.4	Objev CRISPR	59
5.5	Duben 2015: první publikovaný článek o použití CRISPR na lidských embryích	63
5.6	Srpen 2017: Korekce patogenní genetické mutace v lidských embryích ..	64
5.7	Posun v názorech na editaci genomů embryí	66
5.8	CRISPR a etika	67

	KONTROVERZNÍ OTÁZKY V KLINICKÉ PRAXI	73
6	Etické problémy transplantace	75
7	O dostupnosti, nejen cílených léků, v onkologii.	81
8	Snižování hladin cholesterolu: i přes důkazy stále předmět kontroverzí ...	89
8.1	Ateroskleróza a cholesterol: jednoznačný kauzální vztah.	89
8.2	Současná představa o vzniku aterosklerózy: dynamický zánětlivý proces.	91
8.3	Cholesterol nadále v hlavní roli rozvoje aterosklerotické léze	92
8.4	Rizikové faktory aterosklerózy včera a dnes: cholesterol do první řady.	92
8.5	LDL-cholesterol a kardiovaskulární riziko	95
8.6	Důkazů je dostatek, ale otázky zůstávají	96
8.7	Geneticky podmíněné snížení LDL-C: většinou výhoda	97
8.8	A co když významně snížíme hladinu LDL-cholesterolu léčbou?	98
8.9	Bezpečnost snižování hladin LDL-cholesterolu: to je, oč tu běží.	100
8.10	Co z toho všeho vyplývá?	100
9	Kontraceptiva třetí generace – rizika venózního tromboembolismu.	104
9.1	Epidemiologie tromboembolické nemoci	105
9.2	Hormonální antikoncepce	107
9.3	Vliv HA na koagulační systém	110
9.4	Vliv HA na fibrinolytický systém	110
9.5	Vliv hormonální antikoncepce na inhibitory koagulace	110
9.6	Ekologie a HA	111
9.7	Jak tedy dál s HA?	112
	Závěr.	114
10	Zachování lékařského tajemství v algeziologii.	117
10.1	Právo na léčbu bolesti, vzdělávání, rok 2018 – edukace v léčbě bolesti.	119
	ŠIRŠÍ SOUVISLOSTI	123
11	Proměny českých rodinných scénářů a důsledky pro medicínu	125
11.1	Rodičovství a reprodukční medicína	126

11.2	Dítě je na světě a co dál?	128
11.3	Mladiství a jejich život bez pravidel	129
11.4	Starost o krásu a zdraví střední generace	130
11.5	Senioři, úspěšné stárnutí a obavy, kdo se o ně jednou postará.	132
11.6	Umírání a smrt	134
	Závěr	134
12	Hledání a nalézání nového ars moriendi	136
12.1	Ars moriendi v dávných dobách	136
12.2	Domácí model umírání	138
12.3	Institucionální model – vítání i odsuzovaný	138
12.4	Stále neukončená detabuizace smrti	140
12.5	Nové modely ars moriendi	142
	Závěr	144
13	Lékařské tajemství – odpradávná až do dnešních dnů	146
14	Etika státu a zdravotníků v kontrole tabáku	150
14.1	Epidemie	150
14.2	Kontrola tabáku	152
14.3	Evropská škála kontroly tabáku	152
14.4	Cena cigaret	153
14.5	Léčba závislosti na tabáku	153
	Závěr	154

PRÁVNÍ SOUVISLOSTI

15	Má pacient právo na svého ošetřujícího lékaře?	157
15.1	Ošetřující lékař v ambulantní péči o pacienta	160
15.2	Ošetřující lékař v nemocnici	161
15.3	Ošetřující lékař a vedoucí lékař	163
15.4	„Nižší“ a „vyšší“ pracoviště	165
15.5	Přechod od léčby intenzivní k léčbě paliativní	165
15.6	Směnná služba lékařů vylučuje funkci ošetřujícího lékaře	166
15.7	Vztah lékaře a pacienta musí být založen na důvěře	167
	Závěr	168

Key words: medical ethics, genetics, CRISPR / Cas9

16	Právní ochrana lidského genomu se zvláštním zřetelem k metodě genetické modifikace CRISPR-Cas9	169
16.1	K právní ochraně lidského genomu	170
16.2	Výzkum v oblasti editace lidského genomu	173
16.3	Zásahy do genomu žijícího jedince.	174
16.4	Dědičná genetická editace embrya a zárodečných buněk	175
17	Odmítnutí a ukončení péče o pacienta z pohledu práva a etiky	178
18	Právní pohled na nové technologie, informační společnost a vztah pacient–lékař	188
	Úvod	188
18.1	Právní úprava	189
18.2	Vztah pacient–lékař při využití inovativních genetických technologií ..	192
	Závěr.....	195
19	Meze a dilemata zachování lékařského tajemství v denní klinické praxi... a přidružená témata budoucnosti?.....	198
19.1	Pojem.....	199
19.2	Informace o zdravotním stavu a o navržených zdravotních službách .	201
19.3	Etický kodex České lékařské komory a související předpisy.	203
19.4	Základní (zjednodušená) a konkrétní pravidla pro jednání a chování lékaře přednostně z legislativního pohledu.	204
19.5	Pacienti – a jejich aktuální mentální schopnosti a adherence	209
19.6	Širší dnešní pohled i výhledy.....	210
	Rejstřík	213